

2. Сенишин О.С., Ільків Н.В., Угольков Є.О. Стратегічні напрями взаємодії бізнесу, громадських організацій і держави в часи динамічних змін. Економіка та суспільство. №56. 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-94> (дата звернення: 08.05.2024)

Василь ГОЛЯС

здобувач освітньо-наукової програми «Менеджмент»
Західноукраїнського національного університету

ІНВЕСТИЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Ринок страхових послуг відіграє важливу роль у сучасному економічному середовищі розвинутих країн світу, забезпечуючи захист інституційних одиниць від ризиків, сприяючи економічному розвитку та забезпечуючи фінансову стабільність як окремих індивідів так і суб'єктів господарювання, виконуючи важливу місію соціальної відповідальності.

Страховий ринок - це сукупність усіх страхових компаній, які надають страхові послуги, а також усіх учасників, які беруть участь у процесі страхування. Це специфічний сегмент фінансового ринку, де страхові компанії пропонують різноманітні страхові продукти для захисту від ризиків та фінансових втрат. Учасниками страхового ринку є страхові компанії, страхові брокери, страхові агенти, компанії та регулюючі органи. Страховий ринок включає в себе різноманітні види страхування, такі як медичне страхування, автострахування, страхування житла, страхування від нещасних випадків та багато інших. Кожен вид страхування має свої особливості та вимоги, але всі вони спрямовані на захист страхувальників від негативних наслідків подій, які можуть призвести до фінансових втрат.

Однією з основних функцій страхування є захист від ризиків. Страхові компанії надають можливість клієнтам захистити себе від непередбачених подій, таких як аварії, хвороби, катастрофи тощо. Це допомагає людям та підприємствам уникнути фінансових втрат у випадку негативних подій. Ринок страхових послуг сприяє економічному розвитку, оскільки допомагає зменшити ризики для бізнесу та індивідуальних осіб. Це може сприяти збільшенню інвестицій та розвитку підприємництва. Страхові компанії грають важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності шляхом

управління ризиками та резервами. Вони забезпечують фінансовий захист у разі виникнення великих збитків або кризових ситуацій. Страхові компанії можуть виконувати соціальну функцію, надаючи доступні страхові продукти для широкого кола клієнтів. Це може включати страхування життя, медичне страхування, страхування майна тощо. Ринок страхових послуг сприяє розвитку інновацій та нових технологій у галузі страхування. Страхові компанії постійно шукають нові способи управління ризиками та покращення обслуговування клієнтів.

На ринку страхових послуг існує ряд інвестиційних інструментів, які можуть бути корисними для інвесторів. Серед них: страхові поліси життя, деривативи, страхові фонди, страхові облігації.

Страхові поліси життя – це найпоширеніший з видів страхових послуг, які можуть бути використані як інвестиційний інструмент. Деякі страхові компанії пропонують страхові поліси життя, які мають елементи інвестицій, такі як накопичувальна частина, яка може приносити дохід у майбутньому.

Страхові інвестиційні фонди (СІФ) є спеціальним типом інвестиційних фондів, які управляються страховими компаніями. Інвестування в страхові фонди може бути одним із способів для страхових компаній збільшити свій капітал. Ці фонди інвестують кошти, які надходять від страхових внесків або інших джерел, з метою забезпечення необхідного рівня капіталу для покриття страхових зобов'язань та отримання доходів. Основні характеристики страхових інвестиційних фондів включають: диверсифікацію портфеля, що дозволяє зменшити ризики та забезпечити стабільний дохід; управління ризиками, адже СІФ можуть використовувати різні стратегії управління ризиками, щоб захистити капітал від негативних коливань ринків; гарантії та захист внесків; доходність та ліквідність для виплат страхових відшкодувань. Страхові інвестиційні фонди можуть бути корисними для страхових компаній, оскільки вони допомагають забезпечити необхідний капітал для покриття ризиків та забезпечують можливість отримання доходів від інвестицій. Однак, важливо мати на увазі, що інвестування завжди пов'язане з ризиками, тому важливо ретельно вивчити умови та стратегії управління фондом перед внесенням інвестицій.

Страхові облігації випускаються страховими компаніями для залучення капіталу. Інвестори можуть придбати ці облігації і

отримувати відсотковий дохід від їх володіння. Ці облігації можуть бути випущені як частина капіталу страхової компанії або для конкретного проекту або портфеля ризиків. Страхові облігації можуть мати різні форми та умови, але зазвичай вони мають певний термін погашення, відсоткову ставку та можливість раннього погашення. Вони можуть бути випущені як у доларах, євро або інших валютах, залежно від потреб страхової компанії та інвесторів. Страхові облігації дозволяють страховим компаніям залучити додаткові кошти на покриття ризиків та підвищення свого капіталу. Це може бути корисним для компаній, які мають великі обсяги страхових виплат або хочуть розширити свою діяльність без необхідності залучення додаткового кредиту або вкладів. Інвестори, які купують страхові облігації, можуть отримувати відсотки або інші вигоди від цих облігацій. Однак, вони також піддаються ризику дефолту страхової компанії або невиконанням умов угоди, тому важливо добре розуміти умови випуску та ризику, пов'язані зі страховими облігаціями перед їх придбанням.

Страхові деривативи – це фінансові інструменти, які базуються на страхових ризиках. Їх можна використовувати для захисту від ризиків, пов'язаних зі змінами цін на страхові продукти або фінансовими ризиками. Основними видами страхових деривативів є опціони, ф'ючерси, свопи та інші види похідних угод, які можуть бути використані для страхування ризиків. Наприклад, опціон дозволяє сторонам угоди купувати або продавати актив за певною ціною в майбутньому, що дозволяє захистити себе від негативних коливань цін. Страхові деривативи можуть бути корисними для інвесторів та компаній, які бажають зменшити ризики та забезпечити фінансову стабільність. Однак вони також можуть бути складними та потенційно ризикованими інструментами, які вимагають ретельного аналізу та розуміння перед їх використанням.

Ці інвестиційні інструменти можуть бути корисними для інвесторів, які шукають можливості для диверсифікації свого портфелю та отримання доходу від інвестицій на ринку страхових послуг. Однак, перед тим як здійснювати будь-які інвестиції, важливо отримати консультацію від фахівця з фінансового планування або інвестиційного консультанта.

«Сучасний стан розвитку страхового ринку України свідчить про те, що він недостатньо ефективно виконує свою роль у

функціонуванні фінансової системи. Так, за оцінками експертів, частка страхових платежів за особистим страхуванням в Україні становить усього 4-5%, тоді як у Західній Європі та США цей вид послуг займає близько 60%, у Японії – 80%, у Великобританії – 70%, а у світі в середньому – 58,3%. Загальний обсяг страхових послуг на фінансовому ринку України в останньому десятиріччі за зібраними преміями дорівнював 0,06% світового обсягу і був меншим у 400 разів порівняно із США, у 60 разів – із Німеччиною, у 50 разів – із Францією» [1, с. 413].

«Станом на 1.03.2024 р. на небанківському ринку працювали 586 фінансових компаній (у січні 2024 р. було 528), 86 страховиків non-life (було 87), 12 life-страховиків (кількість не змінилася), один страховик зі спеціальним статусом, 125 ломбардів (кількість не змінилася), 129 кредитних спілок (кількість не змінилася), 10 лізингових компаній (було 69), 37 страхових брокерів (було 36), 74 колекторські компанії (було 71)» [2].

Ринок страхування, який продовжує функціонувати під час воєнного стану, потребує підтримки і було прийнято ряд заходів для дерегуляції ринку. Зокрема, було продовжено термін для страхових компаній для приведення їх діяльності у відповідність до вимог нового Положення про ліцензування під час воєнного стану. Також було дозволено проведення ряду транскордонних операцій з валютними цінностями з України на користь нерезидентів, зокрема: операції за договорами перестрахування іноземними ядерними пулами; оплата МТСБУ за договорами перестрахування та "Зелена картка"; операції з оплати страхових виплат за договорами страхування осіб, які виїжджають за кордон, на рахунки асистуючих компаній-нерезидентів; операції за договорами перестрахування, що передбачають відшкодування збитків, завданих майну телекомунікаційних мереж та телекомунікаційної інфраструктури.

Підтримка ринку продовжується. Національний банк спільно зі страховиками працює над зниженням ризику миттєвої ліквідності шляхом отримання рефінансування під заставу ОВДП або строкових депозитів від банків або потенційно від Національного банку. У той же час, для забезпечення стабільності на ринку, нормативи не будуть пом'якшені. Страховики, які не виконували обов'язкові фінансові нормативи у довоєнний період, наразі стикаються з ризиками невиконання поточних зобов'язань та виходу з ринку. Регулятор також розглядає можливості

розширення переліку дозволених транскордонних операцій перестраховування як ефективний інструмент урівноваження прийнятих страховиком ризиків. Національний банк не застосовує заходи впливу за окремі порушення впродовж дії воєнного стану, такі як суттєва зміна вартості ОЗДП чи зниження обсягів перестраховування за кордон тощо. Також ведеться розробка бази для розвитку окремих видів страхування, таких як ОСЦПВ, агрострахування, індивідуальне та групове особисте страхування, в тому числі шляхом податкових змін. Крім того, розглядається питання створення джерел для покриття наслідків воєнних ризиків, таких як спеціалізовані пули, окремі умови перестраховування тощо. Очікується, що ринок незабаром запропонує українцям, що постраждали під час війни, надійну підтримку та захист. У післявоєнний період планується залучення страховиків до пріоритетних напрямків розвитку економіки, таких як будівництво, сільське господарство, вантажні перевезення, медичне страхування та інші сфери, які потребують надійного страхового захисту [3].

В сучасних умовах НБУ спільно зі страховими компаніями має працювати над впровадженням нових технологій у сфері страхування, таких як цифрові рішення, штучний інтелект, блокчейн та інші інновації, що допоможуть покращити якість обслуговування клієнтів та зменшити адміністративні витрати. У цілому, страховий ринок України відчуває підтримку регулятора і готовий до подальшого розвитку та модернізації. НБУ має сприяти консолідації ринку, підвищенню його стійкості та забезпеченню надійного захисту інтересів страховиків та страхувальників, регулятивні заходи мають бути спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку страхового ринку, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення стабільності та надійності фінансової системи України.

Список використаних джерел

1. Золотарьова О.В. Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. №11. С. 413-420.
2. Кількість страхових компаній України в 2024 році скоротилась до 98 URL: <https://forinsurer.com/news/24/03/12/43560>
3. Савчук С. Дерегуляція ринку страхування допоможе страховикам працювати під час воєнного стану. URL: <https://forinsurer.com/public/22/05/26/4961>